

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Magiszteri képzés
1.6 Szak / Képesítés	Kritikai elmélet és multikulturális tanulmányok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	A kultúra hermeneutikája						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Veress Károly egyetemi tanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Veress Károly egyetemi tanár						
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	vizsga	2.7 Tantárgy típusa	szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					28
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					28
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					112
3.8 A félév össz-óraszama					154
3.9 Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Részvétel az előadások 70%-án. A hallgatók a tárgyhoz tartozó kérdésekkel és hozzászólásokkal kapcsolódhatnak be.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumokon való részvétel és a szemináriumi dolgozat elkészítése kötelező. A szemináriumi hiányzásokat egyéni pótlási terv alapján lehet pótolni a vizsgaidőszak kezdetéig.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C1.1 A kultúra és művészetek filozófiájához, a kulturális jelenségekhez és gyakorlatokhoz kapcsolódó elméletek és módszertani orientációk megismerési területének elmélyítése. • C6.1 Komplex emberközi és kultúraközi problémák megoldására alkalmas megfelelő módszerek és technikák kiválasztása és meghatározása. • C6.2 A kulturális különbségek beazonosítása, értelmezése és érvényrejuttatása szakmai kontextusban és a mindennapi életben; a demokráciára jellemző politikai és kulturális pluralizmus felismerése. • C1.3 A filozófiai hermeneutikai fogalmak és módszerek bemutatása és adekvát felhasználása a kulturális jelenségek és folyamatok kutatásában. • C6.5 Egy esettanulmány vagy egy filozófiai tanácsadás kidolgozása komplex emberközi és kultúraközi téma kapcsán.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT1 Magas nehézségi fokú problémahelyzetek realista kezelése, elméleti és gyakorlati érvelés a hatékony megoldásuk érdekében. • CT2 Komplex tevékenységek és projektek kivitelezése, részvétel a döntéshozatalban és a felelősségvállalásban multidiszciplináris csoportmunka keretében. • CT3 Saját szakmai fejlődés és tevékenységek biztosítása; a személyi autonómiáé érvényesítése újszerű tanulási és tevékenységi helyzetekben.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A hermeneutikai szemléletmód és beállítódás alkalmazása a kulturális jelenségek és folyamatok kutatásában, értelmezésében.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A kulturális tapasztalat mint hermeneutikai tapasztalat problematizálása; • A kulturális kérdésekre irányuló értelmező vizsgálódás elméleti és módszertani megalapozása; • A hermeneutikai paradigmaváltás lehetőségeinek feltárása a kulturális elméletek és gyakorlatok terén.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Miben áll és hogyan lehetséges a kultúra hermeneutikája?	előadás, problematizálás, vita	
A <i>kultúra</i> terminus történeti szemantikája	előadás, problematizálás, vita	
A kultúra mint érték, norma, minta, jelentés	előadás, problematizálás, vita	
A kultúra mint képzés, teremtés, játék, alkotás	előadás, problematizálás, vita	
A kulturális modernitás konstitúciója	előadás, problematizálás, vita	
Kultúra-tudat, értelmiség, ideológia	előadás, problematizálás, vita	
A kulturális tudat hermeneutikai kritikája	előadás, problematizálás, vita	
A kulturális tapasztalat mint hermeneutikai tapasztalat	előadás, problematizálás, vita	
A kultúra mint „inter”kultúra – interkulturalitás	előadás, problematizálás, vita	
(Inter)kulturális identitás és kommunikáció	előadás, problematizálás, vita	
A kulturális emlékezet és a hagyomány	előadás, problematizálás, vita	
Nemzedékek és nemzedékváltások.	előadás, problematizálás, vita	
A kultúraközi és a nemzedéki párbeszéd esélyei	előadás, problematizálás, vita	
A kultúra mint lét- és értelem-történet. A megértés kultúrája	előadás, problematizálás, vita	
Könyvészet x x x <i>A kultúra narratívái</i> . Narratívák 3. (Szerk. Thomka Beáta). Kijarat Kiadó, Bp., 1999.: CURRIE, Mark: Elbeszélés, politika, történelem. 19–38; RÜSEN, Jörn: A történelem retorikája. 39–50; RICOEUR, Paul: Emlékezet – felejtés – történelem. 51–67; CARR, David: A történelem realitása. 69–83.		

- x x x *Az interkulturalitás – interdiszciplináris megközelítésben.* (Szerk. Veress Károly). Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság–Kolozsvár, 2008. 11–38; 39–64; 65–130; 149–158.
- ARENDR, Hannah: *A hagyomány és a modern korszak; A kultúra válsága.* In *Múlt és jövő között.* Osiris Kiadó – Readers International, Budapest, 1995. 25–48; 204–232.
- ASSMANN, Jan: *A kulturális emlékezet.* Atlantisz Könyvkiadó, Bp., 1999.
- FOUCAULT, Michel: *Nyelv a végtelenhez.* Latin Betűk, Debrecen, 2000. 61–70; 119–146; 169–200; 241–250; 345–370.
- GADAMER, Hans-Georg: *Igazság és módszer. Egy filozófiai hermeneutika vázlat.* Gondolat, Bp., 1984. 31–37; 47–65; 88–100; 191–217; 218–229; 240–268; 269–283; 305–339; 348–370.
- HABERMAS, Jürgen: *Filozófiai diskurzus a modernségről.* Helikon Kiadó, Bp., 1998. 7–16; 25–41; 73–91; 92–111; 112–134; 241–265; 273–296.
- GADAMER, Hans-Georg: *A nyelvek sokfélesége és a világ megértése.* In: *Mi az esztétika?* Athenaeum. 1991. I. köt. 1. füzet. 3–14.
- HEIDEGGER, Martin: *A dolog és A nyelv.* Sárvár, 1998.
- HONNETH, Axel: *Elismerés és megvetés.* Jelenkor, Pécs, 1997.
- HUIZINGA, Johan: *Homo ludens. Kísérlet a kultúra játékelemeinek a meghatározására.* Universum Kiadó, Szeged, 1990.
- KOSELLECK, Reinhart: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája.* Atlantisz, Bp., 2003.
- LYOTARD, Jean-Francois: *A posztmodern állapot.* In: *A posztmodern állapot.* (Szerk. Bujalos István). Századvég Kiadó, Bp., 1993.
- MÁRKUS György: *Kultúra. tudomány, társadalom. A kultúra modern eszméje.* Atlantisz, Bp., 2017.
- MOLNÁR Tamás: *Az értelmiség alkonya.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1996.
- NYÍRI Kristóf: *A hagyomány filozófiája.* T-Twins Kiadó, Bp., 1994.
- RICOEUR, Paul: *Válogatott irodalomelméleti tanulmányok.* Osiris, Bp., 1999.
- TAYLOR, Charles: *Az elismerés politikája.* (Ford. John Éva.) In Feischmidt Margit (szerk.): *Multi-kulturalizmus.* Osiris Kiadó. Láthatatlan Kollégium. Bp., 1997. 124–152.
- VERESS Károly: *A nemzedékváltás szerepe a kultúrában.* Pro Philosophia-Polis, Kvár, 1999.
- VERESS Károly: *A kultúra mint „inter”kultúra.* In Veress Károly (szerk.): *Az interkulturalitás – interdiszciplináris megközelítésben.* Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság–Kolozsvár, 2008. 65–130.
- VERESS Károly: *A szótértés határai; A megértő kommunikáció kultúrája.* In Veress Károly: *A kommunikáció közegében. Tanulmányok a kommunikáció filozófiája köréből.* Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság–Kolozsvár, 2008. 179–208; 227–246.
- Könyvészet a hermeneutikai ismeretek elsajátításához azok számára, akik nem végeztek hermeneutikai előtanulmányokat:**
- FEHÉR M. István: *Hermeneutikai tanulmányok I.* L’Harmattan, Bp., 2001.
- GADAMER, Hans-Georg: *Igazság és módszer. Egy filozófiai hermeneutika vázlat.* Gondolat, Bp., 1984. 191–268; 269–339.
- GRONDIN, Jean: *Bevezetés a filozófiai hermeneutikába.* Osiris, Bp., 2002.
- VERESS Károly: *Bevezetés a hermeneutikába.* Egyetemi Műhely Kiadó, Bolyai Társaság–Kolozsvár, 2007; 2010.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A szemináriumi tevékenység megbeszélése (könyvészet, szakdolgozat, követelmények, értékelés)	beszélgetés	
Módszertani szempontok a kultúra hermeneutikájához - 1 Szövegértelmezés – Konersmann: <i>A történeti szemantika vázlat</i> (21–42); Koselleck: <i>Fogalomtörténet és társadalomtörténet</i> (121–145).	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Módszertani szempontok a kultúra hermeneutikájához - 2 Szövegértelmezés – Koselleck: <i>Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája</i> (241–298); Hall: <i>A kritikai kultúrakutatás két paradigmája.</i> (25–45)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
A kultúra terminus történeti szemantikája -1 Szövegértelmezés – Márkus: <i>A kultúra – egy fogalom keletkezése és tartalma. Történeti-szemantikai esszé.</i> (383–418)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
A kultúra terminus történeti szemantikája - 2 Szövegértelmezés – Márkus: <i>A „kultúra” antinómiái.</i> (777–802)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok

A kulturális modernitás konstitúciója - 1 Szövegértelmezés – Márkus: <i>A kultúra társadalma: a kulturális modernitás konstitúciója</i> (27–52)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
A kulturális modernitás konstitúciója - 2 Habermas: <i>A modernség: befejezetlen program</i> (259–281)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
A kulturális identitás kérdései -1 Szövegértelmezés – Hall: <i>A kulturális identitásról.</i> (60–85); Holland: <i>Egység – identitás – szöveg – én.</i> (283–304)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
A kulturális identitás kérdései - 2 Szövegértelmezés – Habermas: <i>Képesek-e a komplex társadalmak ésszerű identitás kialakítására?</i> (141–182)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Kulturális emlékezet és nemzedékváltás -1 Szövegértelmezés – Assmann: <i>A kulturális emlékezet változatai.</i> (29–86); Ricoeur: <i>Emlékezet – felejtés – történelem.</i> (51–67)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Kulturális emlékezet és nemzedékváltás - 2 Szövegértelmezés – Mannheim: <i>A nemzedékek problémája</i> (201–254).	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Idegenség – elismerés – szót értés -1 Szövegértelmezés – Honneth: <i>Integritás és megvetés; Elismerés és morális kötelesség.</i> (97–108; 151–165); Fehér M.: <i>Idegenségtapasztalat mint az önmegismerés útja és közege.</i> 11–30.	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Idegenség – elismerés – szót értés - 2 Szövegértelmezés – Fehér M.: <i>Szót érteni egymással. Jegyzetek a Gadamer–Derrida-vitához.</i> (21–63)	referátum, problematizálás, vita	hallgatók: - 1 oldal kivonat - 2 kérdés - lehetséges válaszok
Szemináriumi tevékenység kiértékelése	Írásbeli és szóbeli ellenőrzés a megbeszélte szövegekből	
<p>Könyvészet</p> <p>ASSMANN, Jan: <i>A kulturális emlékezet változatai.</i> (Ford. Hidas Zoltán.) In Jan Assmann: <i>A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban.</i> Atlantisz Könyvkiadó, Bp., 1999. 66–86.</p> <p>FEHÉR M. István: „A tiszta önmegismerés az abszolút másleltben, ez az éter mint olyan...” <i>Idegenségtapasztalat mint az önmegismerés útja és közege.</i> In Bednancs Gábor–Kékesi Zoltán–Kulcsár Szabó Ernő (szerk.): <i>Identitás és kulturális idegenség.</i> Osiris Kiadó, Bp., 2003. 11–30.</p> <p>FEHÉR M. István: <i>Szót érteni egymással. Jegyzetek a Gadamer–Derrida-vitához.</i> In Fehér M. István et al. (szerk.): „Szót érteni egymással”. <i>Hermeneutika, tudományok, dialógus.</i> L’Harmattan Kiadó, Bp., 2013. 21–63.</p> <p>Jürgen Habermas: <i>A modernség: befejezetlen program.</i> (Ford. Felkai Gábor.) In Jürgen Habermas: <i>Válogatott tanulmányok.</i> Atlantisz, Bp., 1994. 259–281.</p> <p>HABERMAS, Jürgen: <i>Képesek-e a komplex társadalmak ésszerű identitás kialakítására?; A modernség: befejezetlen program.</i> In <i>Válogatott tanulmányok.</i> Atlantisz, Bp., 1994. 141–182, 259–282.</p> <p>HALL, Stuart: <i>A kritikai kultúrakutatás két paradigmája.</i> (Ford. Gyuris Norbert.) <i>Helikon. Irodalomtudományi Szemle.</i> (A kritikai kultúrakutatás). 2005/1-2. 25–45.</p> <p>HALL, Stuart: <i>A kulturális identitásról.</i> (Ford. Farkas Krisztina és John Éva.) In Feischmidt Margit (szerk.): <i>Multi-kulturalizmus.</i> Osiris Kiadó. Láthatatlan Kollégium. Bp., 1997. 60–85.</p> <p>HOLLAND, Norman: <i>Egység – identitás – szöveg – én.</i> (Ford. Török Attila.) In Kiss Attila Atilla–Kovács Sándor S. K.–Odorics Ferenc (szerk.): <i>Testes Könyv I.</i> ICTUS ÉS JATE Irodalomelmélet Csoport, Szeged, 1996. 283–304.</p>		

HONNETH, Axel: *Integritás és megvetés; Elismerés és morális kötelesség.* (Ford. Weiss János.) In Axel Honneth: *Elismerés és megvetés. Tanulmányok a kritikai társadalomelmélet köréből.* Jelenkor Kiadó, Pécs, 1997. 97–108; 151–165.

KONERSMANN, Ralf: A történeti szemantika vázlatja. In: *A szellem színjátéka. A történeti szemantika mint filozófiai jelentéstörténet.* Kijarat Kiadó, Bp., 2003. 21–42.

KOSELLECK, Reinhart: Fogalomtörténet és társadalomtörténet; Az aszimmetrikus ellenfogalmak történeti-politikai szemantikája. In: *Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája.* Atlantisz, Bp., 2003. 121–145; 241–298.

MANNHEIM Károly: A szellemi képződmények ideológiai és szociológiai értelmezése; A nemzedékek problémája. In: *Tudásszociológiai tanulmányok.* Osiris, Bp., 2000. 125–182, 201–254.

MÁRKUS György: *A kultúra – egy fogalom keletkezése és tartalma. Történeti-szemantikai esszé.* (Ford. Módos Magdolna.) In Márkus György: *Kultúra. tudomány, társadalom. A kultúra modern eszméje.* Atlantisz, Bp., 2017. 383–418.

MÁRKUS György: *A „kultúra” antinómiái.* (Ford. Erdélyi Ágnes.) In Márkus György: *Kultúra. tudomány, társadalom. A kultúra modern eszméje.* Atlantisz, Bp., 2017. 777–802.

MÁRKUS György: *A kultúra társadalma – a kulturális modernitás konstitúciója.* (Ford. Erdélyi Ágnes.) In Márkus György: *Kultúra. tudomány, társadalom. A kultúra modern eszméje.* Atlantisz, Bp., 2017. 27–52.

RICOEUR, Paul: *Emlékezet – felejtés – történelem.* (Ford. Rózsashegyi Edit.) In Thomka Beáta (szerk.): *Narratívák 3. A kultúra narratívái.* Kijarat Kiadó, Bp., 1999. 51–67.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Komplex kulturális és kultúraközi jelenségek és folyamatok értelmezési és megértési képessége; jártasságok a kulturális menedzsment terén; kultúrafordítás; hermeneutikai terápia inter- és multikulturális környezetben.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadott ismeretanyag elsajátítása, megfelelő alkalmazása és használata; az előadottak tartalmával kapcsolatos kérdések megfogalmazása.	Folyamatos ellenőrzés; Félév végi írásbeli vizsga.	40%
	A hermeneutikai nézőpont, beállítódás, fogalomkészlet, nyelvezet kellő elsajátítása és alkalmazása.	Folyamatos ellenőrzés; Félév végi írásbeli vizsga.	20%
10.5 Szeminárium / Labor	A tanulmányozott szövegek tartalmi ismerete.	Referátumok értékelése, az elsajátított ismeretek tesztelése.	10%
	Az önálló munka és egyéni kutatás eredményeinek bemutatása szakdolgozat formájában.	A szakdolgozat kiértékelése.	30%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel. • Egy szemináriumi referátum bemutatása; egy konkrét kulturális jelenség értelmező vizsgálatát elvégző applikatív szakdolgozat elkészítése és bemutatása. • A szemináriumi szövegek és a bemutatott szakdolgozatok megbeszélésében való aktív részvétel. 			

Kitöltés dátuma

2020. március 23.

Előadás felelőse

Veress Károly

Szeminárium felelőse

Veress Károly

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2020. március 30.

Intézetigazgató

Demeter Márton Attila